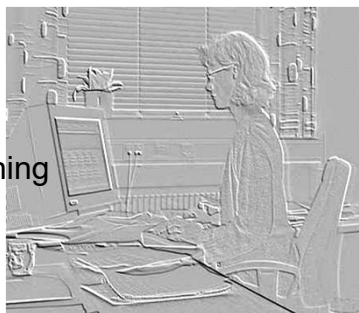

Effektiva interventioner mot belastningsbesvär: koordinerad epidemiologi, biomekanik, fysiologi, implementeringsforskning och folkhälsovetenskap

Svend Erik Mathiassen
Centrum för belastningsskadeforskning
Högskolan i Gävle

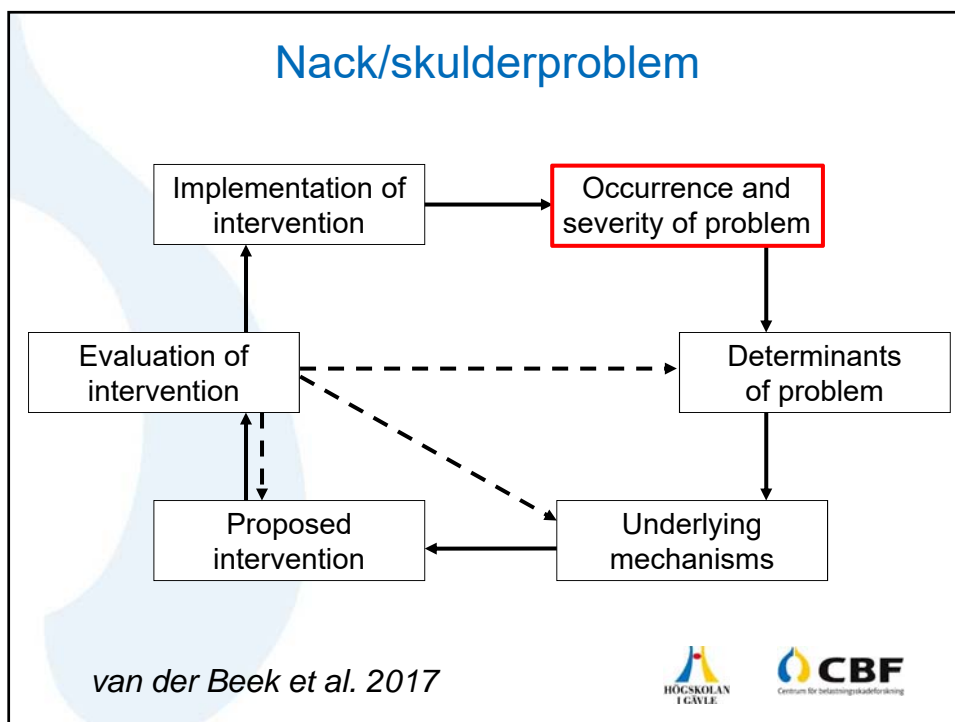
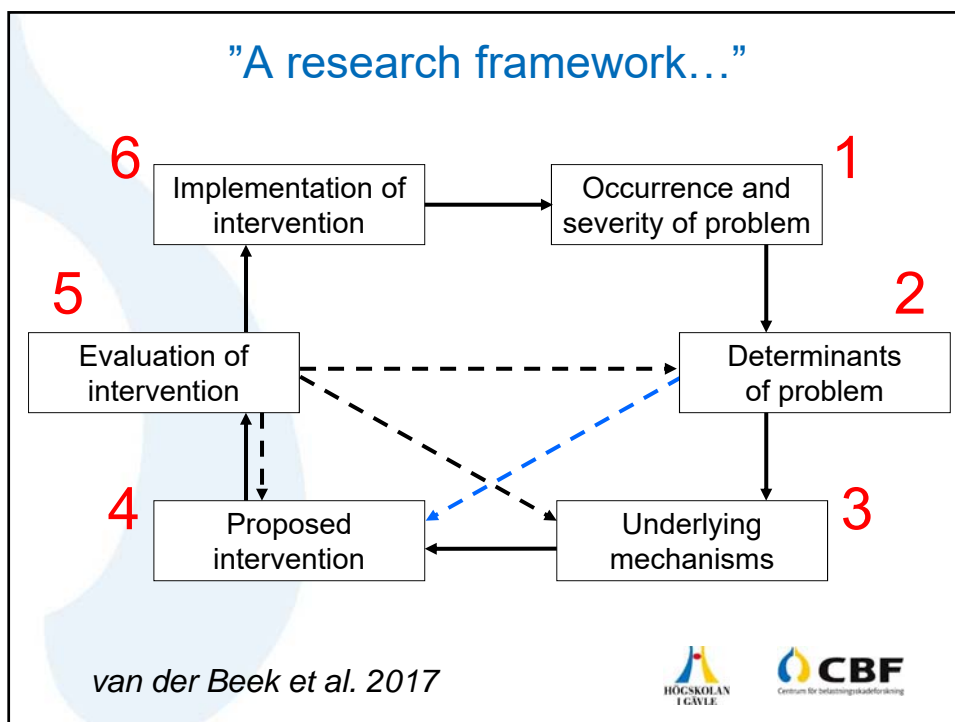
Original article

Scand J Work Environ Health. 2017;43(6):526–539. doi:10.5271/sjweh.3671

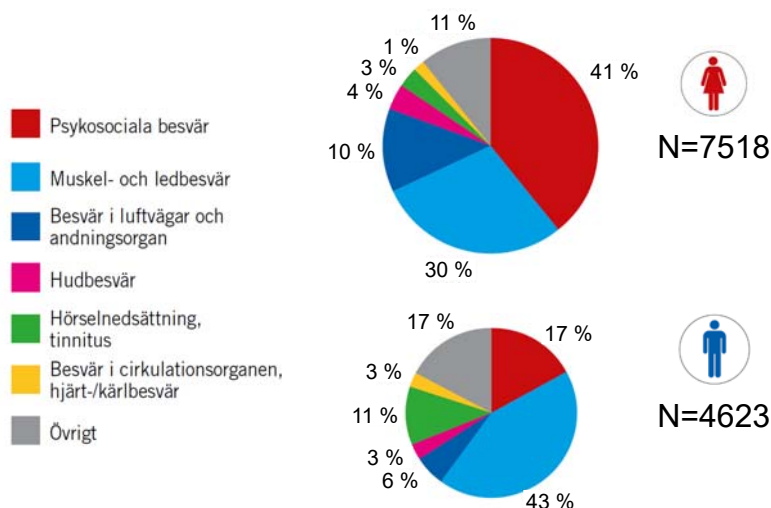
A research framework for the development and implementation of interventions preventing work-related musculoskeletal disorders

by Allard J van der Beek, PhD,^{1,2} Jack T Dennerlein, PhD,^{1,3} Maaïke A Huysmans, PhD,^{1,2} Svend Erik Mathiassen, PhD,⁴ Alex Burdorf, PhD,⁵ Willem van Mechelen, PhD,^{1,2} Jaap H van Dieën, PhD,⁶ Monique HW Frings-Dresen, PhD,⁷ Andreas Holtermann, PhD,^{8,9} Prawit Janwantanakul, PhD,¹⁰ Henk F van der Molen, PhD,⁷ David Rempel, PhD,^{11,12} Leon Straker, PhD,¹³ Karen Walker-Bone, PhD,¹⁴ Pieter Coenen, PhD^{1,13}

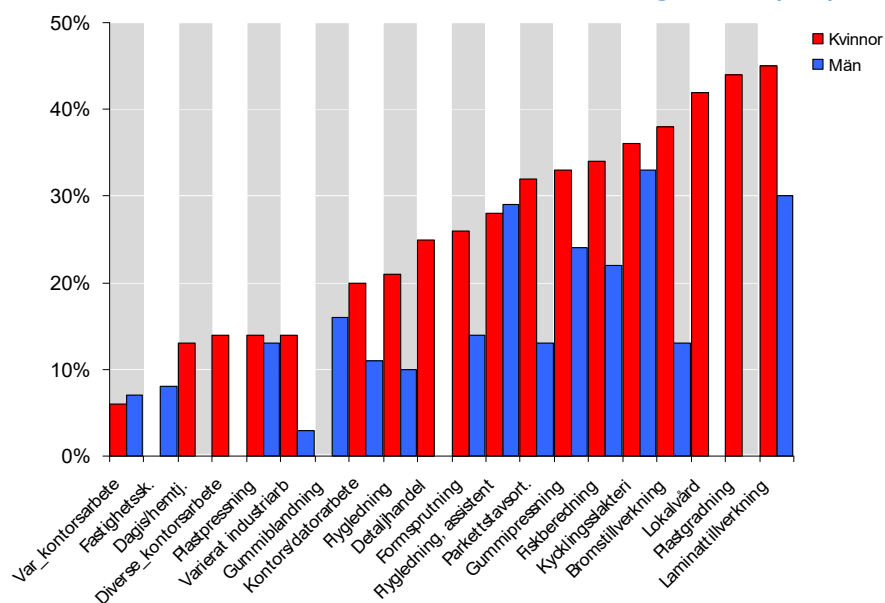
Anmälda arbetssjukdomar efter huvudsakliga besvär 2015

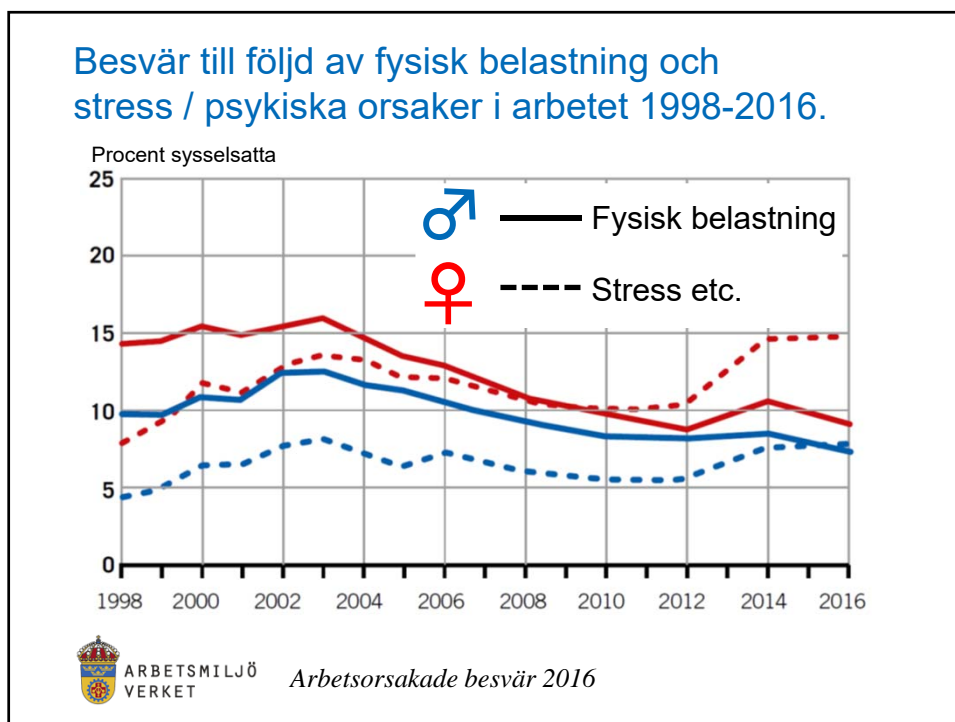
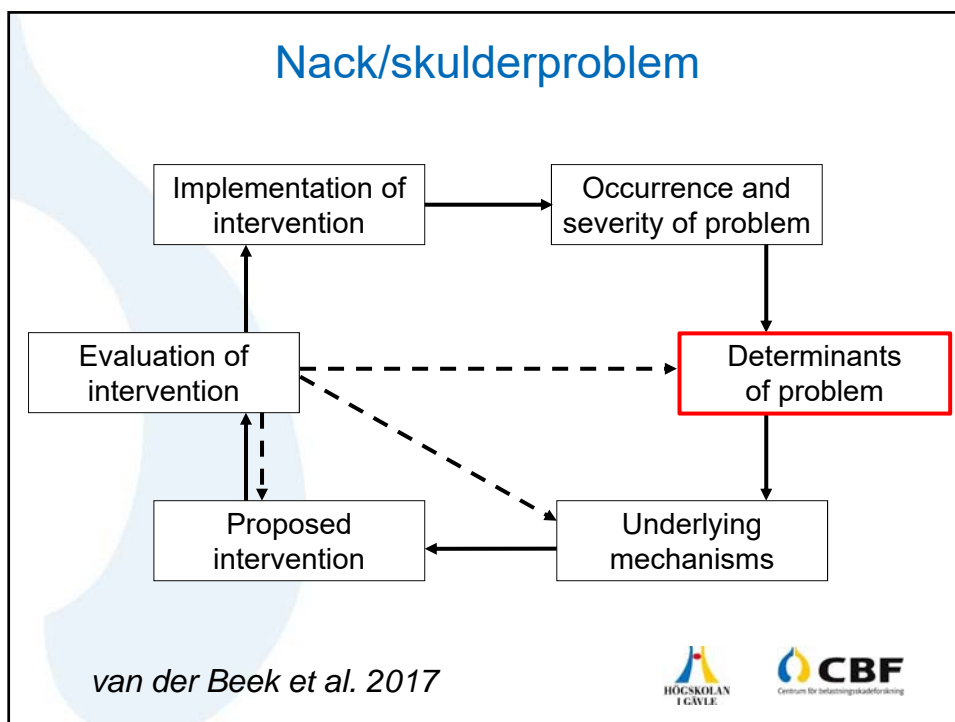
ARBETSMILJÖ
VERKET

Arbetssskador 2015

Andel med nack/skulderdiagnos (%)

Modifierad efter Nordander et al., Ergonomics 2009

Arbetsorsakade besvär enligt anledning

Andel sysselsatta med besvär under senaste 12 månaderna, %

	Kvinnor	Män
buller	1,3	1,0
vibrationer	0,2	0,4
värme, kyla, drag etc.	0,5	0,5
ämnen från växter/djur	0,2	0,1
kemiska ämnen	0,7	0,6
påfrestande arbetsställningar	7,5	5,7
korta, upprepade arbetsmoment	2,6	1,8
tung manuell hantering	4,1	3,9
arbete vid bildskärm/dator	2,5	1,0
mobbing, trakasserier	1,0	0,3
hot eller våld	0,8	0,4
stress, psykiska påfrestringar	14,7	7,8

ARBETSMILJÖ
VERKET

Arbetsorsakade besvär 2016

Belastningsergonomi

Arbetsmiljöverkets författningssamling, AFS 2012:2

7 § Arbetsgivaren ska se till att det normalt inte förekommer arbete som är repetitivt, starkt styrt eller bundet...

Arbetets betydelse
för uppkomst av
besvär och sjukdomar
Nacken och övre rörelseapparaten
En systematisk litteraturöversikt

SBU – Statens beredning för medicinsk utvärdering
Swedish Council on Health Technology Assessment

SBU:s “nackrapport” – stöd finns:

- * Nacke/axlar
  - arbete med böjd/vriden bål, kraftkrävande arbete (lyfta, bära, skjuta, dra), kombinationen av höga krav och låg kontroll eller enbart höga krav i arbetet, låg kontroll eller lågt beslutsutrymme
- * Axlar
  - kraftkrävande arbete (lyfta, bära, skjuta, dra), långvarigt arbete med datormus
- * Armbågar och underarmar
  - kraftkrävande arbete (lyfta, bära, skjuta, dra), repetitivt arbete, långvarigt arbete med datormus
- * Händer och händer
  - biomekanisk belastning (kombinationen av repetitiva handrörelser och kraft).

SBU:s “nackrapport” – stöd finns inte:

De i andra systematiska översikter beskrivna sambanden mellan besvär i nacken och arbete med armarna över axelhöjd samt vid repetitivt arbete har inte framkommit.

Detsamma gäller för beskrivna samband mellan karpaltunnelsyndrom och repetitivt arbete samt kraftkrävande arbete. SBU finner att det vetenskapliga underlaget är otillräckligt för att dra dessa slutsatser.

Belastningsergonomi

Arbetsmiljöverkets författningssamling, AFS 2012:2

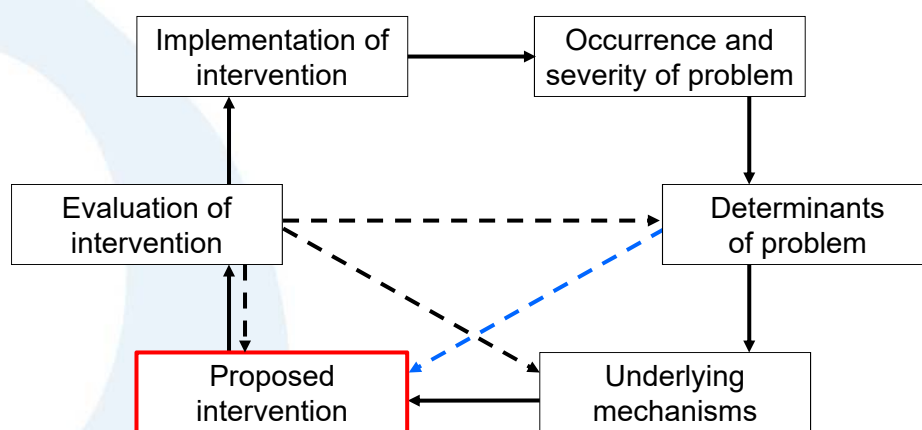
7 § Arbetsgivaren ska se till att det normalt inte förekommer arbete som är repetitivt, starkt styrt eller bundet...

...Det förebyggande arbetet ska leda till

ökad **VaRiaTion** i arbetet

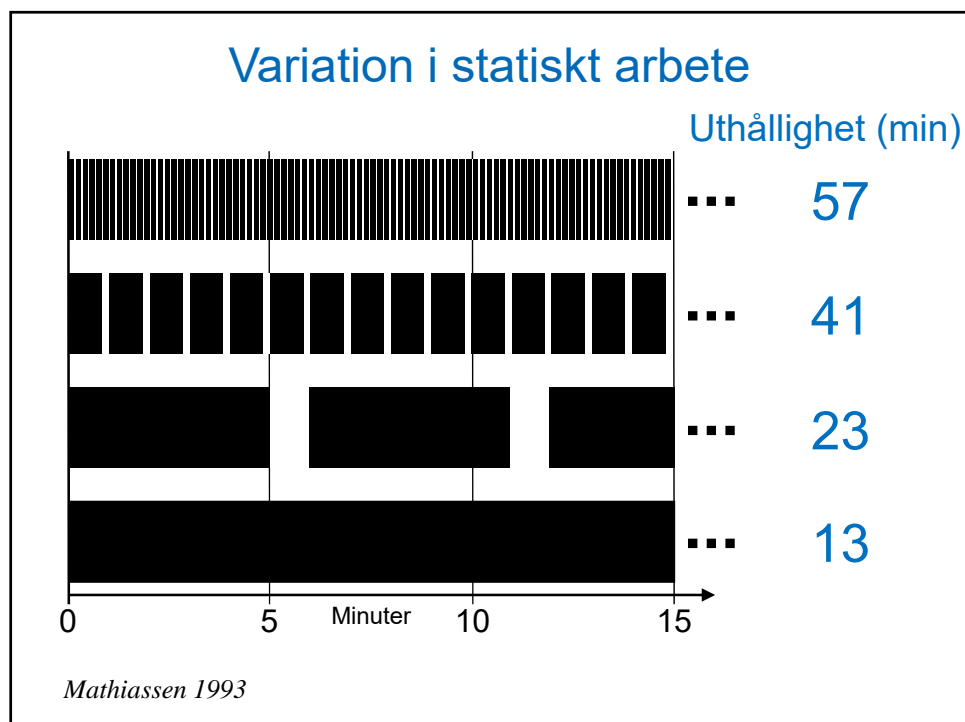
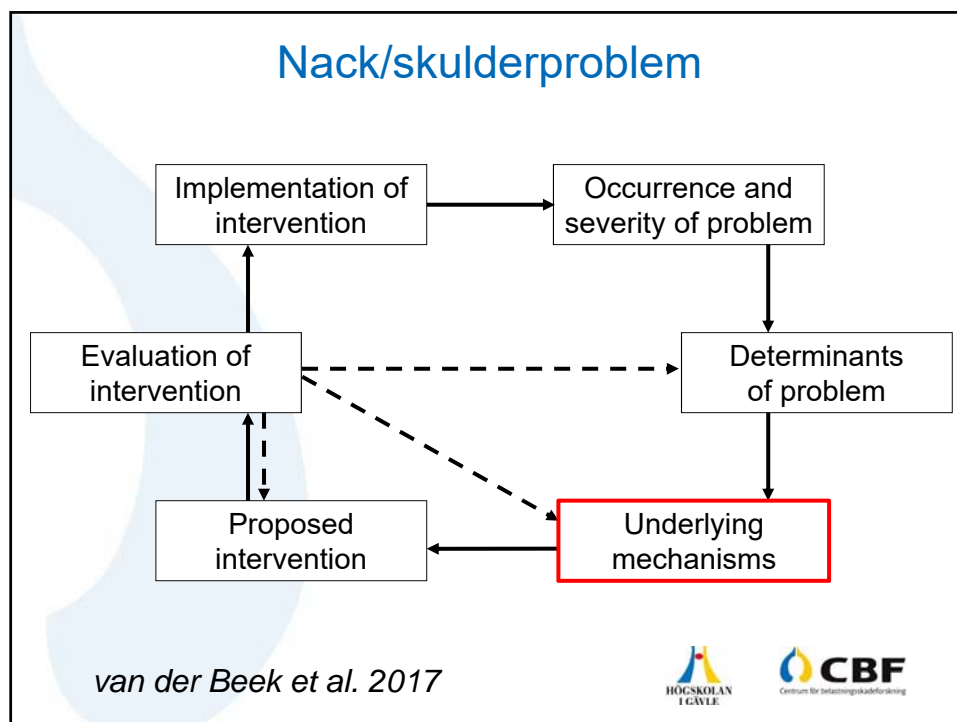
till exempel genom arbetsväxling, arbetsutvidgning eller pauser.

Nack/skulderproblem

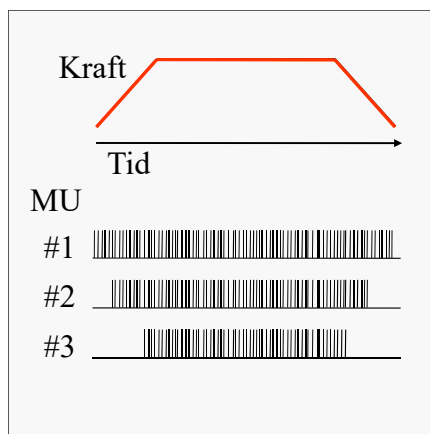
van der Beek et al. 2017

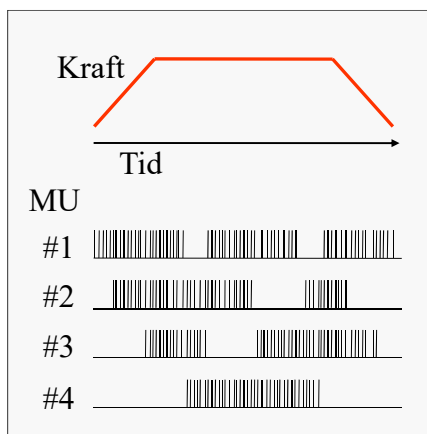

Rekrytering av motoriska enheter

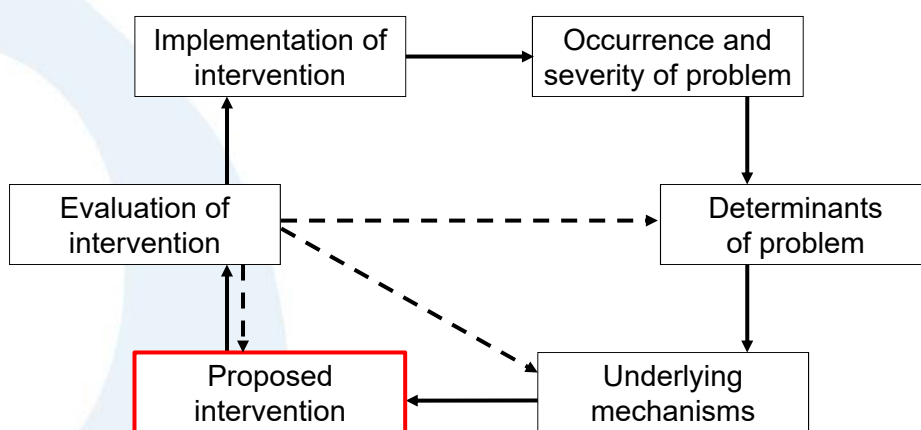
‘Askungerekrytering’
(Henneman’s princip):

Alternnerande rekrytering
(Motor unit substitution):

Nack/skulderproblem

van der Beek et al. 2017

Belastningsergonomi

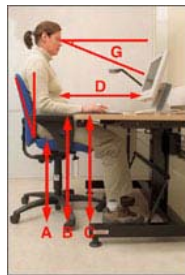
Arbetsmiljöverkets författningssamling, AFS 2012:2

7 § Arbetsgivaren ska se till att det normalt inte förekommer arbete som är repetitivt, starkt styrt eller bundet...

...Det förebyggande arbetet ska leda till ökad **VaRiaTion** i arbetet

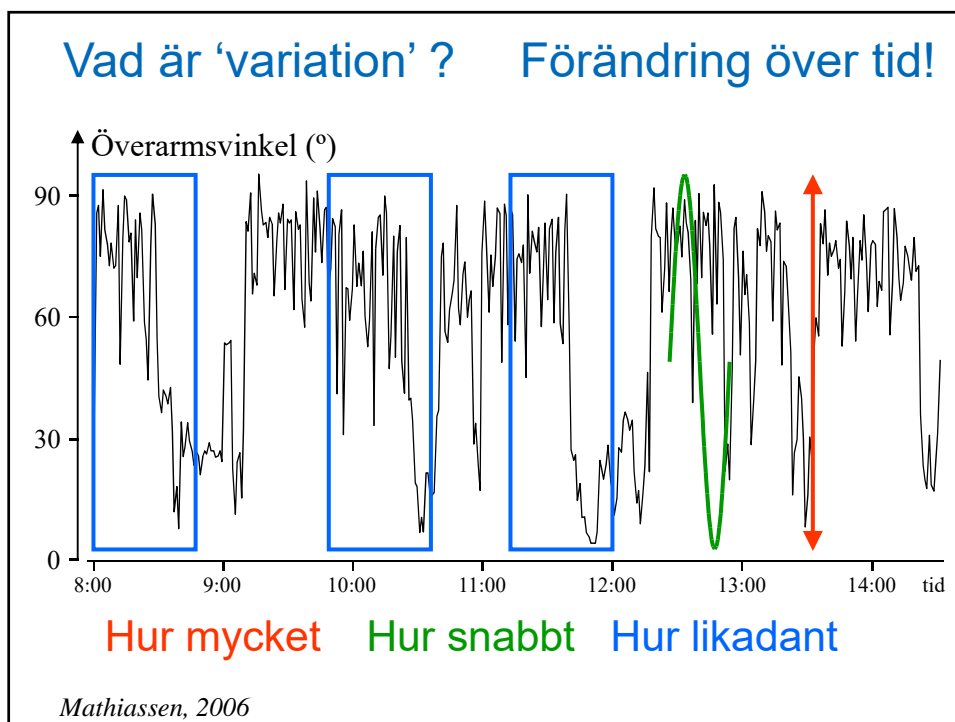
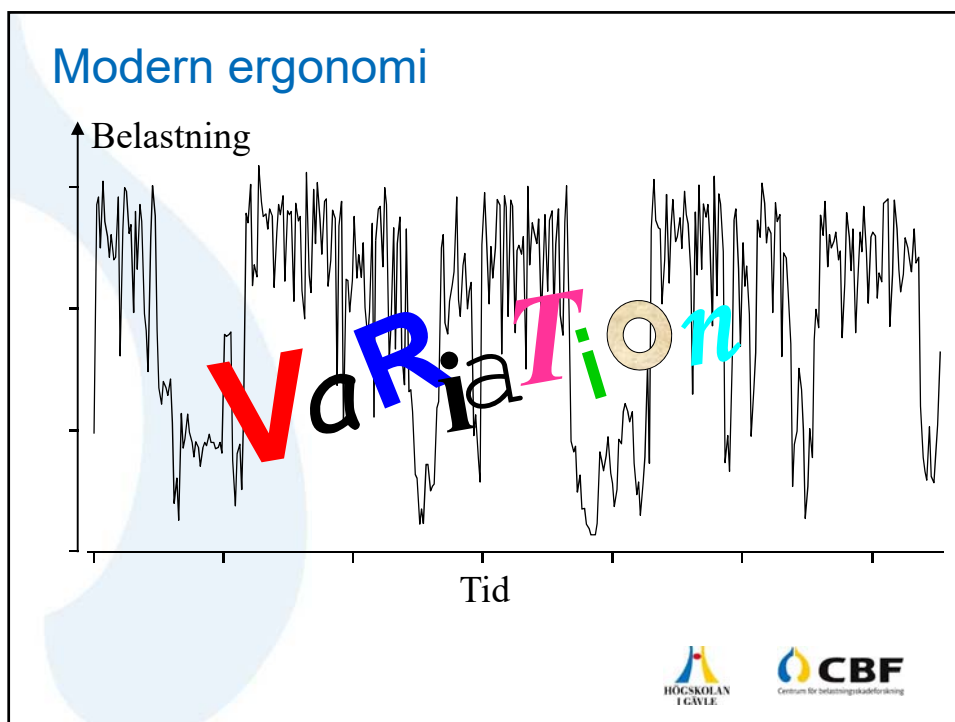
till exempel genom arbetsväxling, arbetsutvidgning eller pauser.

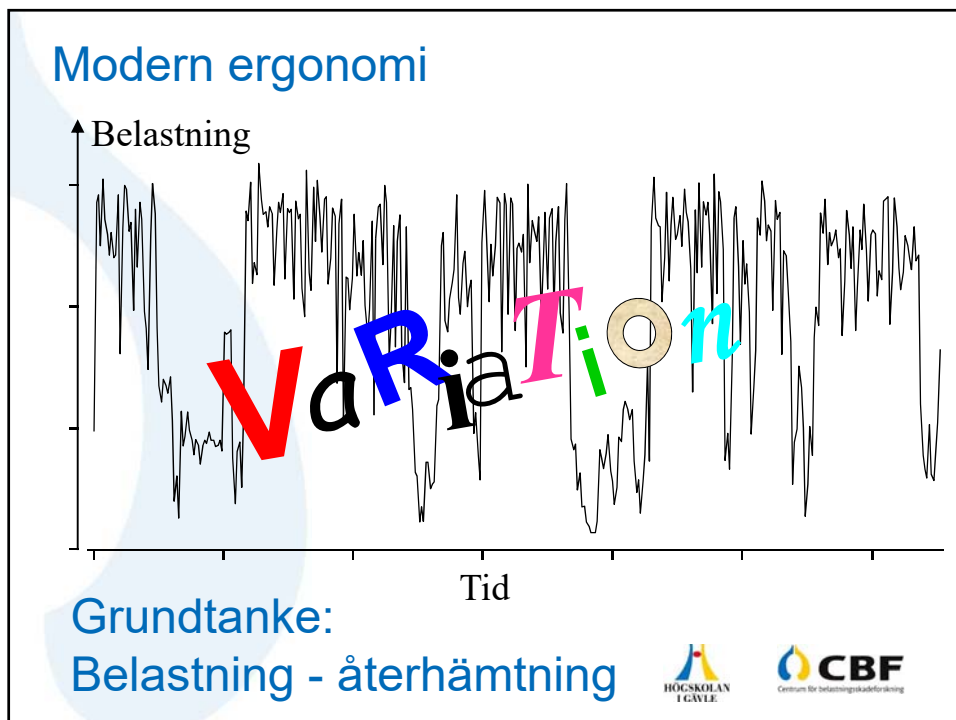
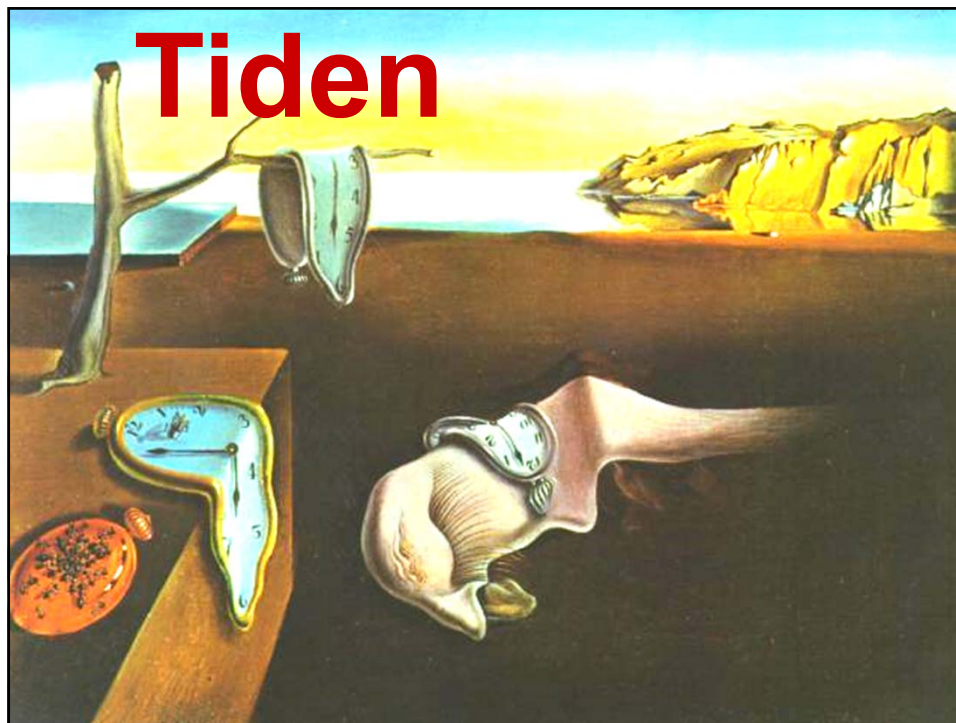
Klassisk ergonomi

Grundtanke:
Reducera
belastningen

Variation – den grundläggande idén

Hög belastning är inte farlig*...
... om den efterföljs av tillräcklig
återhämtning

* bortsett från eventuella akuta risker

En diskussionsartikel...

Ergonomics
Vol. 52, No. 10, October 2009, 1215–1225

Increased physical work loads in modern work – a necessity for better health and performance?

Leon Straker^{a*} and Svend Erik Mathiassen^b

^a*School of Physiotherapy, Curtin University of Technology, Perth, Australia;* ^b*Centre for Musculoskeletal Research, University of Gävle, Sweden*

Belastningsergonomi

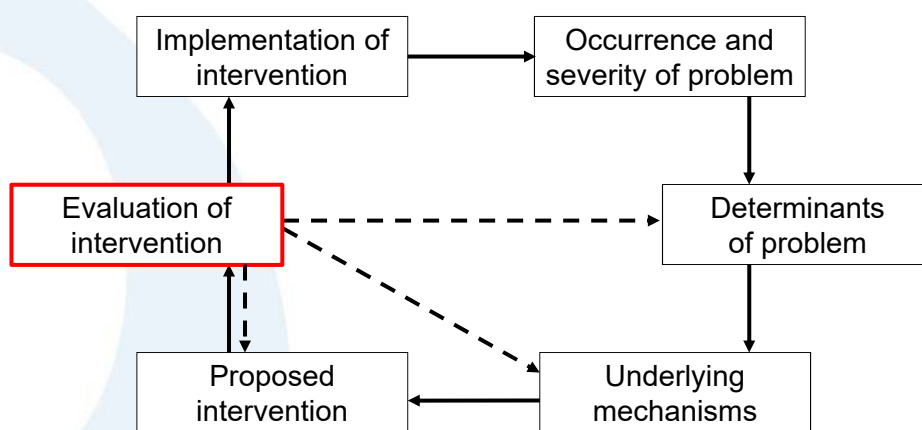
Arbetsmiljöverkets författningssamling, AFS 2012:2

7 § Arbetsgivaren ska se till att det normalt inte förekommer arbete som är repetitivt, starkt styrt eller bundet...

...Det förebyggande arbetet ska leda till ökad **VaRiaTion** i arbetet

till exempel genom arbetsväxling, arbetsutvidgning eller pauser.

Nack/skulderproblem

van der Beek et al. 2017

Fungerar “variation”?

Ergonomics, 2014
Vol. 57, No. 2, 162–174, <http://dx.doi.org/10.1080/00140139.2014.885088>

The influence of task variation on manifestation of fatigue is ambiguous – a literature review

Tessy Luger^{a,b,c,*}, Tim Bosch^{b,c,1}, Dirkjan Veeger^{a,2} and Michiel de Looze^{a,b,3}

^aMOVE Research Institute Amsterdam, Faculty of Human Movement Sciences, VU University Amsterdam, Van Der Boechorststraat 9, 1081 BT, Amsterdam, The Netherlands; ^bTNO Quality of Life, Polarisavenue 151, 2132 JJ, Hoofddorp, The Netherlands; ^cBody@Work, Research Centre on Physical Activity, Work and Health, TNO-VU University Medical Centre, Amsterdam, The Netherlands

“...In conclusion, the evidence for positive effects of increasing the level of variation is scarce.

The number of studies on variation is limited, while in most studies the findings were not controlled for the amount or intensity of work.”

Fungerar arbetsrotation?

Ergonomics, 2015
Vol. 58, No. 1, 18–32, <http://dx.doi.org/10.1080/00140139.2014.961566>

Effects of job rotation on musculoskeletal complaints and related work exposures: a systematic literature review

Priscilla C. Leider^a, Julitta S. Boschman^a, Monique H.W. Frings-Dresen^a and Henk F. van der Molen^{a,b,*}

^aCoronel Institute of Occupational Health, Academic Medical Center, University of Amsterdam, Amsterdam, The Netherlands; ^bArbouw, Dutch Health & Safety Institute Construction Industry, Harderwijk, The Netherlands

“... In conclusion, there is currently inconsistent evidence for positive or negative effects of job rotation on musculoskeletal complaints and exposure related to musculoskeletal complaints”

Fungerar arbetsrotation?

Applied Ergonomics 58 (2017) 386–397

Contents lists available at ScienceDirect

Applied Ergonomics

journal homepage: www.elsevier.com/locate/apergo

Review article

Job rotation designed to prevent musculoskeletal disorders and control risk in manufacturing industries: A systematic review

Rosimeire Simprini Padula ^{a, *}, Maria Luiza Caires Comper ^a, Emily H. Sparer ^b,
Jack T. Dennerlein ^{c, d}

^a Department of Physical Therapy, Masters and Doctoral Programs in Physical Therapy, Universidade Cidade de São Paulo, São Paulo, Brazil

^b Department of Social and Behavioral Sciences, Harvard T.H. Chan School of Public Health, Boston, MA, United States

^c Department of Environmental Health, Harvard T.H. Chan School of Public Health, Boston, MA, United States

^d Department of Physical Therapy, Movement, and Rehabilitation Sciences, Bouvé College of Health Sciences, Northeastern University, Boston, MA, United States

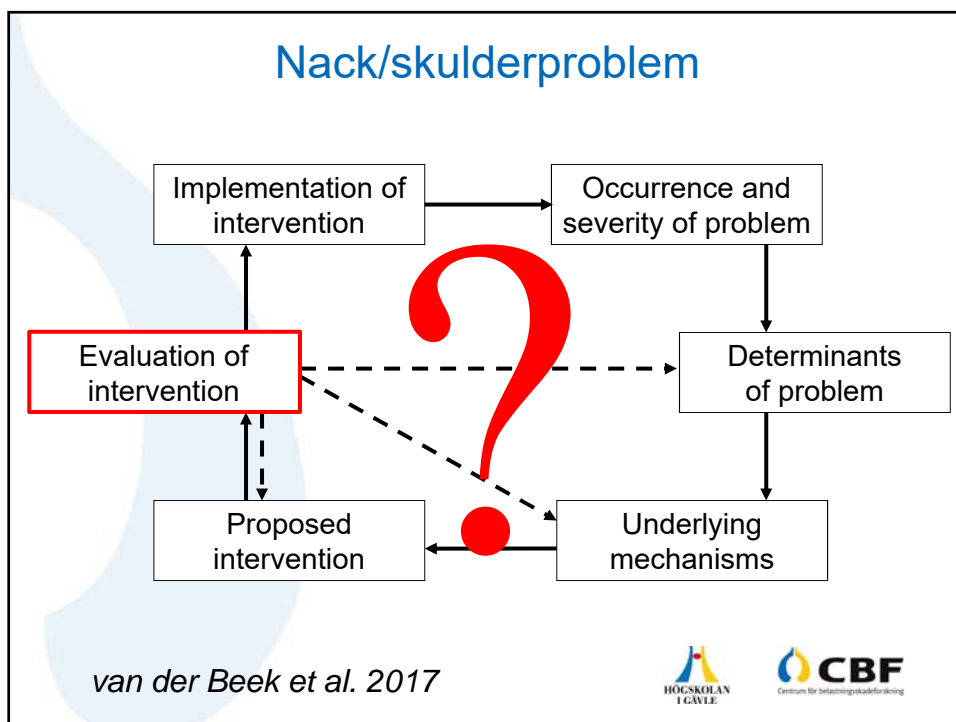
"... Currently, weak evidence exists supporting job rotation as a strategy for prevention and control of musculoskeletal disorders"

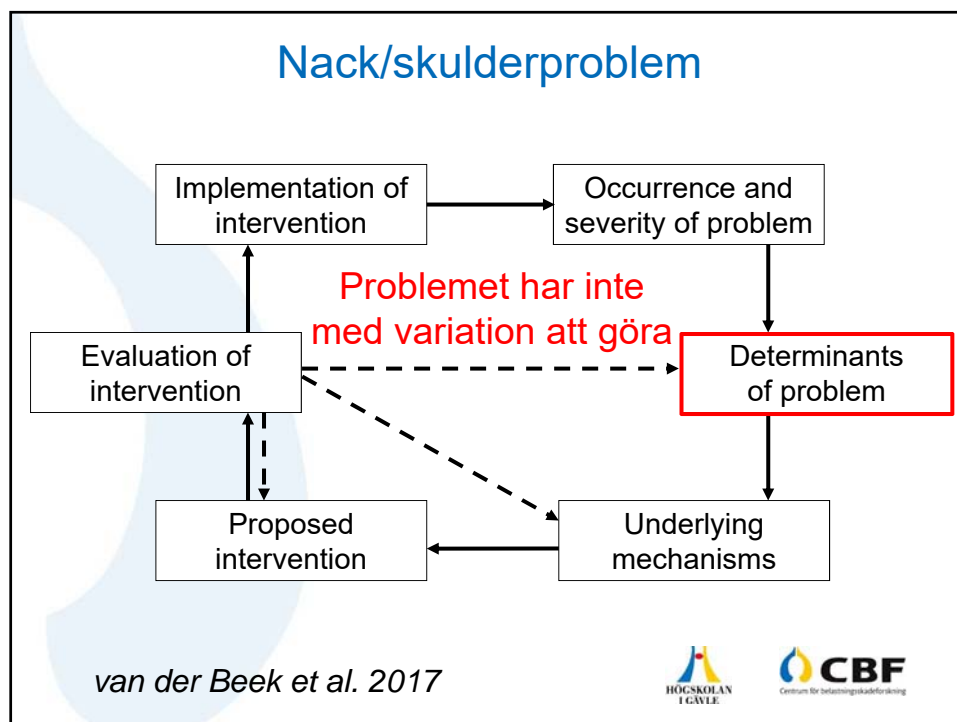
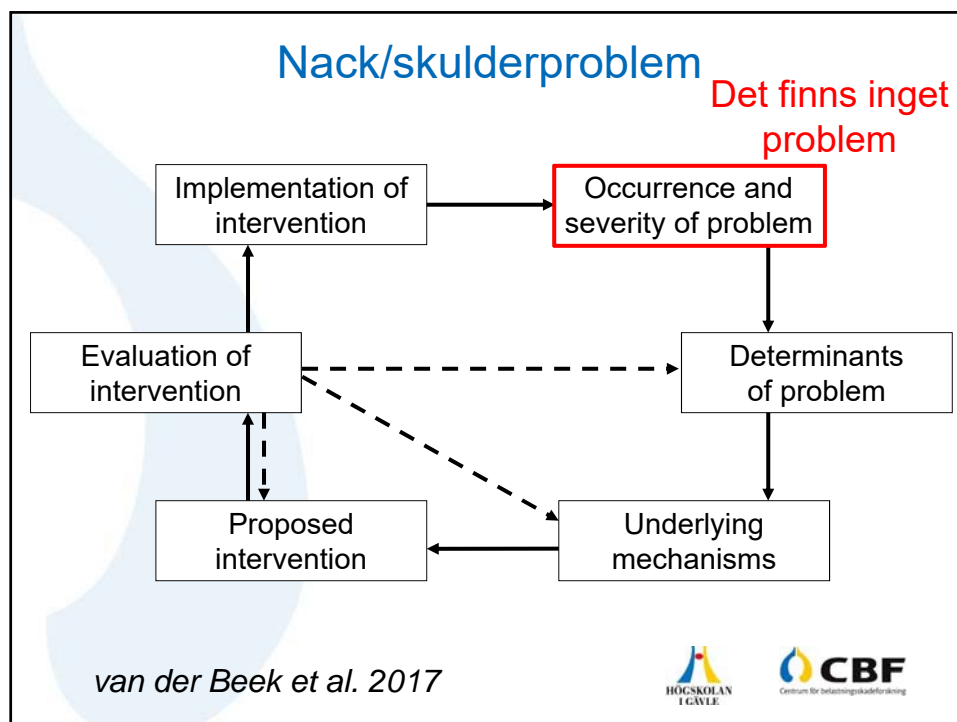
Rapport 2016:1

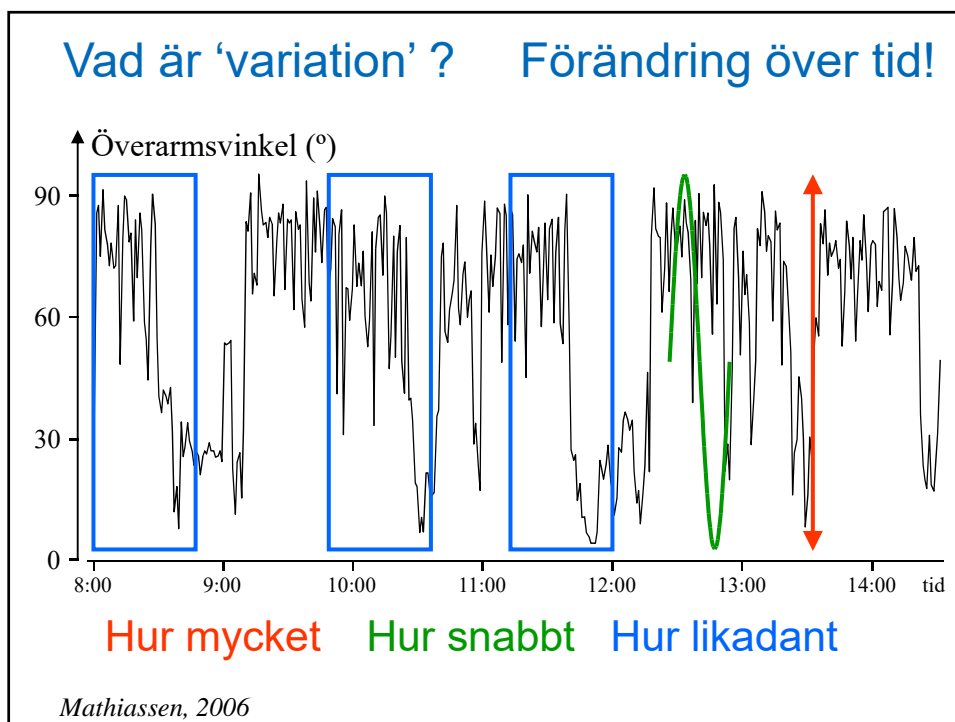
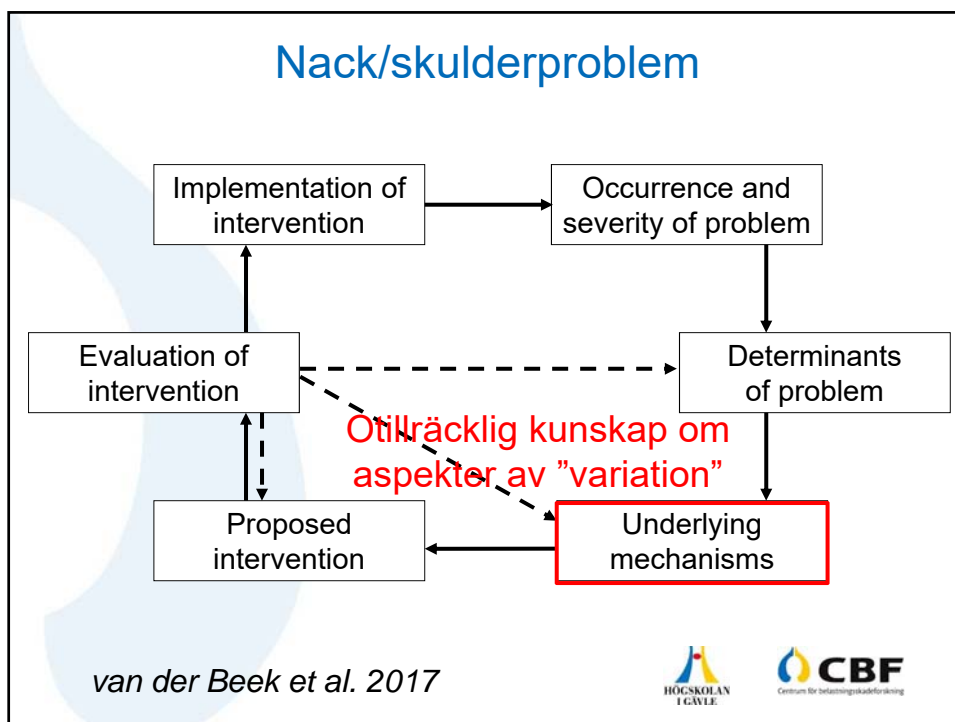
Fysisk variation och belastningsbesvär i arbetet

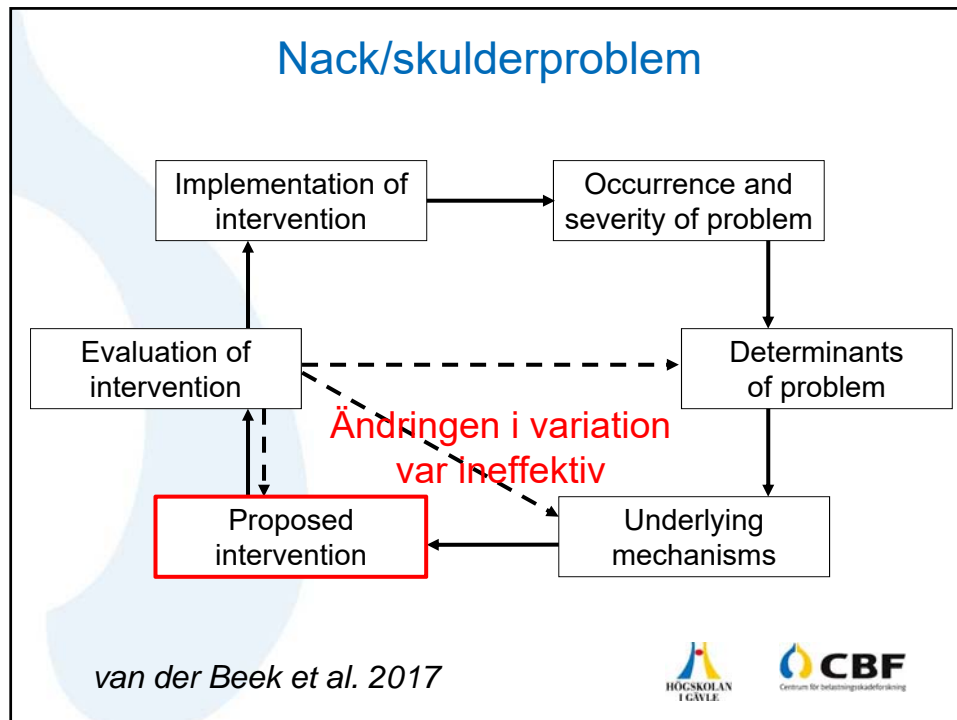

Svend Erik Mathiassen & Charlotte Lewis

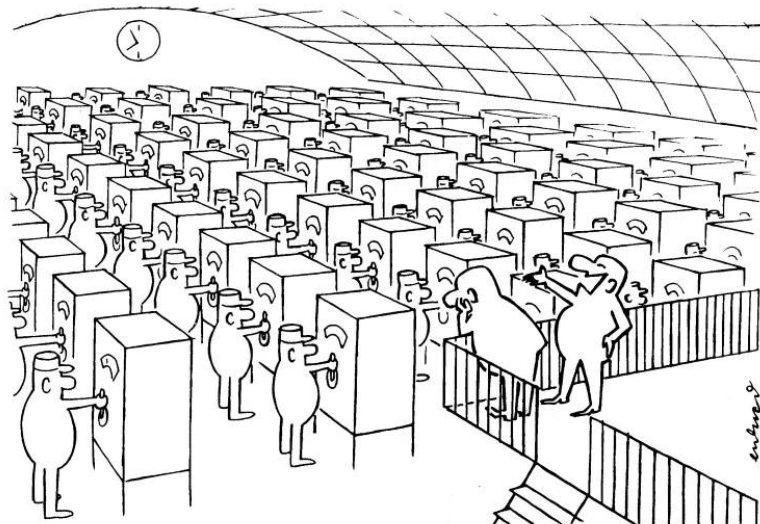

Begränsad effekt av pauser, oavsett dess innehåll och fördelning...

Varför?

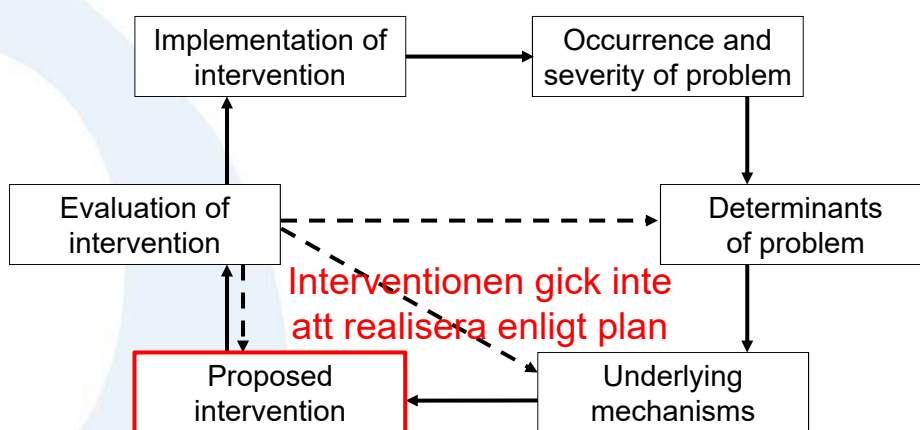
- Få procent av arbetsdagen påverkas
- Spontana pauser minskar
- Belastningen i (passiva) pauser snarlik den under lågintensivt arbete

Olika uppgifter ?!

'De byter varje halvtimme!'

Nack/skulderproblem

van der Beek et al. 2017

Växlingar mellan fysiska och mentala uppgifter i matbutik

ERGONOMICS, 2017
VOL. 60, NO. 9, 1218–1227
<https://doi.org/10.1080/00140139.2017.1282630>

Taylor & Francis
Taylor & Francis Group

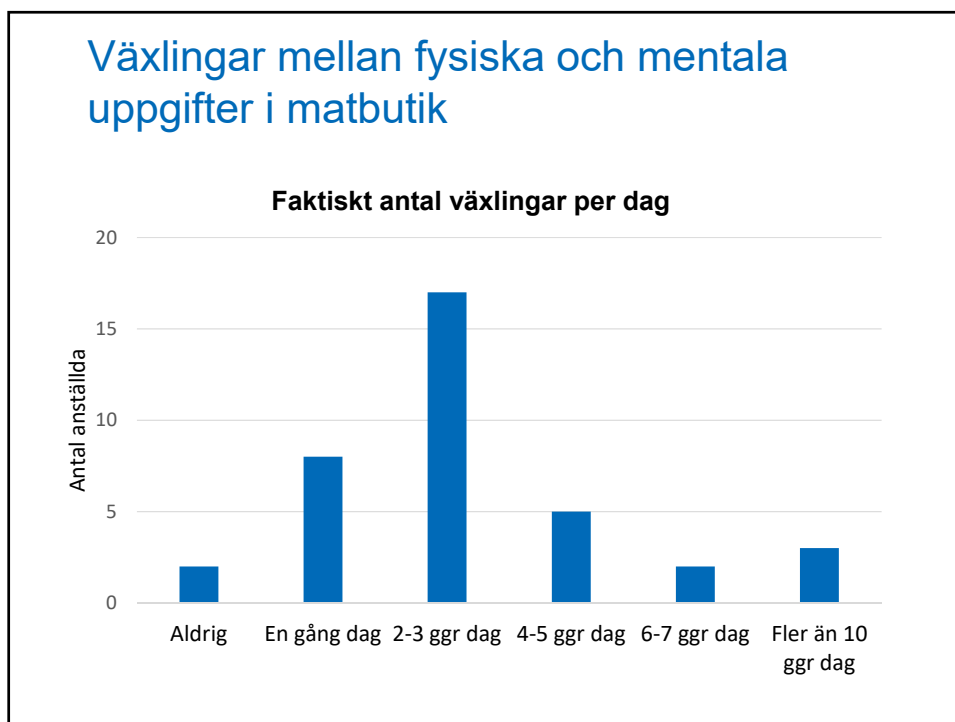
OPEN ACCESS Check for updates

Variation at work: alternations between physically and mentally demanding tasks in blue-collar occupations

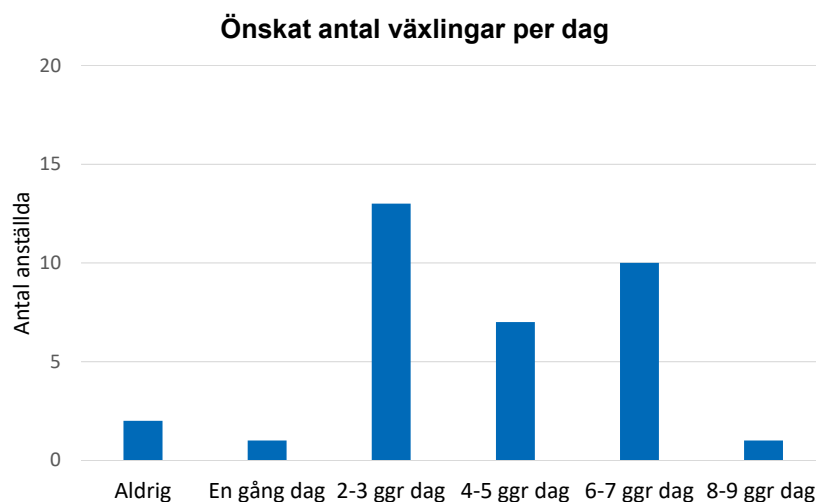
Helena Jahncke^a, Staffan Hygge^b, Svend Erik Mathiassen^a, David Hallman^a, Susanna Mixter^a and Eugene Lyskov^a

^aCentre for Musculoskeletal Research, Department of Occupational and Public Health Sciences, University of Gävle, Gävle, Sweden; ^bDepartment of Building, Energy, and Environmental Engineering, University of Gävle, Gävle, Sweden

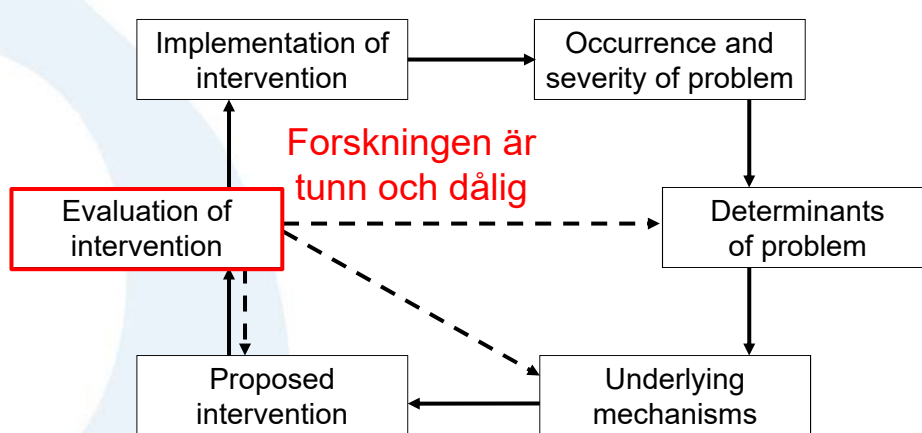
HOGSKOLAN I GÄVLE CBF
Centrum för beteendepsykologiforskning

Växlingar mellan fysiska och mentala uppgifter i matbutik

Nack/skulderproblem

van der Beek et al. 2017

Rapport 2016:1
Fysisk variation och belastningsbesvär
i arbetet

Svend Erik Mathiassen & Charlotte Lewis

De stora linjerna

- Brist på kunskap om den relativa betydelsen av olika aspekter av variation
- Brist på studier som dokumenterar både (ändrad) variation och dess effekter
- Brist på kunskap om variation över en längre tidshorisont

De stora linjerna

- Brist på kunskap om annat än pauser och dess innehåll
- Brist på bra studier av arbetsväxling (kontrollgrupp, tillräcklig uppföljning)
- Inga studier med ett genusperspektiv på belastningsvariation
- Inga studier med ett åldersperspektiv på belastningsvariation

Forskningen kan inte ge svar på...

...vilka arbetsuppgifter som kan ingå i en kombination som verkligen leder till ökad variation i belastning, och som även har positiva effekter på kort och långt sikt

...vilka de optimala tidsförloppen är av växlingar mellan dessa olika uppgifter i både korta (timmar, dagar) och längre (veckor, månader, år) tidsperspektiv

Internet 2016-11-14

Start Artiklar Forskning Verktyg Kalendarium Om oss Kontakt

suntarbetsliv
Idéer och verktyg för en attraktiv arbetsmiljö inom kommun- och landstingssektorn.

Sök...

OLYCKOR OCH BELASTNINGSSKADOR

Nina Molin, lokalvårdare på Lycksele lasarett, arbetar också bland annat i sjukhusets reception. Omväxlingen ger fler utmaningar och gör arbetet mycket roligare, tycker hon.

FOTO: MARCUS BÄCKSTRÖM

Arbetsväxling håller Lyckseles städare friska

